

Täysistunto

Tiistai 30.11.2021 klo 13.59—22.01

6. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021 neljänneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 209/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 21/2021 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 21/2021 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen, onko paikalla? — Sieltä kuolleesta kulmasta.

Keskustelu

15.26 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Avaan tätä lisätalousarvion keskustelua siteeraamalla Valtiontalouden tarkastusviraston tuoretta arviota yhteenvedosta finanssipolitiikan valvonnan alustavista päähavainnoista. Siinä kerrotaan, että julkinen talous on nousemassa koronaviruksen aiheuttamasta kuopasta hieman aiemmin ennakoitua nopeammin. Julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen on kasvanut Suomessa koronapandemian aikana huomattavasti, mutta EU-vertailussa kuitenkin maltillisesti. Suuri velanotto vuosina 20 ja 21 on toteutunut käytännössä nollakorolla, mikä tukee julkista taloutta lähivuosina. Sitä, kuinka kauan korkotaso pysyy matalalla, ei kuitenkaan tiedetä. Riskinä on, että korkomenot voivat nousta.

Hallituksen harjoittama finanssipolitiikka elvytti kansantaloutta asianmukaisesti koronavuonna 2020. Julkisia menoja käytettiin talouden tukemiseksi taantumassa ja suhdanteiden tasaamiseksi. Vuoden 21 osalta talous näyttää kasvavan vahvasti koko kuluvin vuoden ja finanssipolitiikka on väljää. Tämän takia koko vuoden 21 finanssipolitiikan impulssi voi osoittautua suhdannetilannetta jonkin verran vauhdittavaksi. Toisaalta on syytä varmistaa talouden elpyminen kriisin jälkeen, minkä takia suhdannetta tukevia elvyttäviä toimia vielä vuonna 21 voi pitää perusteltuina. Vuoden 22 finanssipolitiikan impulssi on ennakkoliikkeen arvioiden kiristävä ja suhdannetta tasaava.

Tämä siis taustaksi, kun tässä neljännessä lisätalousarviossa pitkälti jengataan paikalleen tämän vuoden muutoksia. Vuoden 21 neljäs lisätalousarviesitys vähentää määrärahoja noin 249 miljoonaa euroa ja lisää varsinaisia tuloja noin 1,9 miljardia euroa.

Taloudellinen aktiviteetti on kehittynyt aiemmin ennakoitua myönteisemmin, mikä näkyy valtion verotuloissa. Merkittävin muutos koskee ansio- ja pääomatuloverojen kerty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

män korotusta noin 1,2 miljardilla eurolla. Myös arvonlisäveron, yhteisöveron ja varainsiirtoveron tuottoarviota on nostettu sadoilla miljoonilla euroilla. Autoveron, tupakkaveron sekä perintö- ja lahjaveron tuottoarvioita on sen sijaan alennettu noin neljällä ja puolella sadalla miljoonalla eurolla.

Lisäksi esitetään korotettavaksi sekalaisten tulojen arviota noin 413 miljoonalla eurolla, ja sen taustalla ovat etenkin elpymis- ja palautumistukivälineen tulot sekä päästöoikeuden hinnan nousun seurauksena kohonneet päästöoikeuksien huutokauppatulot.

Suurimmat määrärahalisäykset aiheutuvat yritysten määräaikaisen kustannustuen viidennen hakukierroksen toteuttamisesta ja Rajavartioston kahden ulkovartiolaivan hankintahinnan nousun kattamisesta.

Valtiovarainvaliokunta pitää myönteisenä, että hallituksen esitykseen sisältyy lisämääräraha myös Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tuottojen vähenemisen kompensatioon sekä poliisin toiminnan vahvistamiseen. Lisämäärärahaa esitetään niin ikään lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden liikennöinnin tukeen sekä yli 20 miljoonaa euroa maakuntien lentoyhteyksien turvaamiseen ja koronavirusrokotelahjoituksiin.

Kohentunut talous- ja työllisyystilanne sekä koronatestien väheneminen alentavat määrähatarvetta etenkin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla. Siellä alenevat työttömyysetuuksien perusturvan valtionosuudet ja sairausvakuutuslaista johtuvat menot ja myös perhe-etuuksien ja perustoimeentulotuen momenttien menot.

Vuoden 21 neljäs lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta noin 2,2 miljardia euroa. Lisäksi velanhallinnan eriin merkitään lisäyksenä yli 500 miljoonaa euroa, koska matala korkotaso on aiheuttanut lainojen liikkeelle laskemisen yhteydessä emissiovoittoja. Nimellisarvoiseen nettolainanottoon voidaan näin merkitä vähennystä 2,7 miljardia euroa, jolloin valtion nettolainanotto tänä vuonna päättyisi noin 11,7 miljardiin euroon. Valtionvelan kokonaismäärä tämän vuoden lopussa arvioidaan 136 miljardiksi euroksi, mikä on noin 55 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Valtiovarainvaliokunta käsitteli tämän hallituksen neljännen lisätalousarvioesityksen riipeästi ja ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen vuoden 21 neljänneksi lisätalousarvioksi ja päättää, että vuoden 21 neljättä lisätalousarviota sovelletaan 7. joulukuuta alkaen.

Mietintöön liittyy kaksi vastalauseetta perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien ryhmiltä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta.

15.32 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Talouden hyvää toipumista koronasta on syytä tukea kaikin keinoin. Nyt on järjestelmällisesti jatkettava yritysmyönteisen talous- ja veropolitiikan tiellä. Kustannustukea jatkamalla tuetaan pahiten kärsineitä toimialoja, eli esimerkiksi matkailua ja ravintoloita. Verotuloarvion korotus vähentää nettolainanoton tarvetta ja kertoo osaltaan talouden toipumisesta. Talouskasvu on hyvinkin tyydyttävää, runsaan 3 prosentin tasoa. Matala korkotaso, josta olemme saaneet nauttia, on aiheuttanut lainojen liikkeeseen laskemisen yhteydessä emissiovoittoja, ja noin viikko sittenhän uutisoitiin ennätysmäisen halpakorkoisesta lainaerästä, jonka olimme saaneet: -0,78 prosenttia oli korko.

Valtionvelan kasvuun on kuitenkin syytä suhtautua vakavasti. On totta, että valtion ei tarvitse maksaa pois kaikkia velkojaan, mutta valtionkin velanotolla on rajansa, ja jossain

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

vaiheessa kansantalous menettää luottamuksensa. Meillä ei olla lähelläkään tällaista tilannetta. Luottoluokittajat ovat jatkuvasti antaneet hyviä arvioita meidän luottokelpoisuudestamme, mutta velanottoon on syytä suhtautua todella vakavasti. Kaiken velanoton on syytä olla niin sanottua hyvää velkaa.

Yritysten kustannustuki, poliisi, taiteen perusopetus ja yrittäjien työmarkkinatukioikeuden jatkaminen ovat esimerkkejä tämän lisätalousarvion erittäin tarpeellisista menonlisäyksistä. Veikkauksen tulos on heikentynyt vuoden parin aikana dramaattisesti noin miljardista eurosta alle 700 miljoonaan euroon, ja tämä on suuri muutos. Lähinnä Veikkauksen tuottoihin on vaikuttanut koronapandemia, erityisesti rahapeliautomaattien sulkemispakon vuoksi, mutta muitakin syitä on. Veikkauksen edunsaajien ensi vuosi on nyt turvattu aikaisemmalle tasolle, kun leikkaukset vältettiin ja tuoton alenema kompensoitiin kehyksen sisältä budjettivaroin, mutta tietysti keskustelu siitä, miten kaikki ne hyvät tarkoitukset, joita Veikkauksen tuotoilla on rahoitettu, saadaan ylläpidetyksi, velloo edelleen. Siksi olisi hyvin tärkeää, että hallitus voisi mahdollisimman nopeasti linjata ensi vuoden jälkeistä kehitystä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Aittakumpu, edustaja Aittakumpu on poissa. Edustaja Östman, myös edustaja Östman on poissa. — Edustaja Koskela saapuu juuri paikalle.

15.35 Jari Koskela ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on valtiovarainvaliokunnan mietintö kuluvan vuoden neljännessä lisätalousarviosta. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä on jättänyt mietintöön omat vastalauseensa, jossa on kaksi lausumaehdotusta.

Neljäs lisätalousarvio on pitkälti teknisluontoinen, mutta haluaisin kiinnittää huomiota sen tulopuoleen. Tulopuolelle on laitettu EU:n elpymisvälineestä saatavat 271 miljoonaa. Tämä on siis omaa rahaamme, jonka joudumme maksamaan moninkertaisesti myöhemmin takaisin. On siis silmänkääntötemppeä pitää tätä valtion tulopuolta paisuttavana summana.

Elpymisvälineen kautta kierrätettävien miljoonien lisäksi tulopuolella on päästöoikeuksien huutokauppatuotoista tulevat 460 miljoonaa. Päästöoikeuksien hinta on kohonnut huomattavasti, joten tulot ovat odotettua suurempia. Kuitenkin nämäkin miljoonat ovat yrityksiltä kerättävää rahaa, joka heikentää yritystemme kilpailukykyä merkittävästi. Päästökauppaahan halutaan nyt laajentaa tieliikenteen ja rakennusten fossiilisiin polttoaineisiin. Siis ensimmäistä kertaa päästökauppaa käytäisiin suoraan kuluttajien kukkarolta. Uuden päästökaupan tuottoja halutaan myös ohjata EU:n omien varojen järjestelmään koko unionin yhteisiksi varoiksi. Tämä päästökaupan laajennus ja EU:n budjettivallan kasvattaminen täytyy estää. Päästökaupan tuotot on jatkossakin pidettävä kansallisissa käsissä.

Päästökaupan laajennus ja kunnianhimoinen ilmastopolitiikka tulevat nostamaan energian ja sähkön hintaa, ja se syö kuluttajien ostovoimaa. Tämä kehitys on pysäytettävä. Sähkön ja polttoaineen hintatason hillitseminen on saatava tulevien hallitustemme keskeiseksi tavoitteeksi.

Arvoisa herra puhemies! Talous kasvaa toistaiseksi odotettua nopeammin, ja tämän vuoksi verotuloja tulee ennakoitua enemmän. Talouskasvun odotetaan kuitenkin hidastuvan seuraavina vuosina. Nyt pitäisikin varautua tulevaan ja olla hyvin tarkkana yhteisten varojen käytön suhteen. Meillä on edessä muun muassa hoitajamitoituksen nostaminen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

0,7:ään ja valtava hyvinvointialueuudistus. Koronaepidemian kaikkia kustannuksiakaan emme vielä tiedä. Tällaisia suuria ja odottamattomia kustannuskohteita silmällä pitäen olisi nyt hyvä hetki säästää ja välttää tarpeetonta velanottoa.

Yleisesti ottaen haluaisinkin vielä kiinnittää huomion hallituksen poukkoilevaan päätöksentekoon ja myöskin johtamiseen. Ei ole kestävä, että ensin talousarviossa tehdään vaikeitakin päätöksiä, jotka sitten lisätalousarvioiden kautta perutaan. Tällainen soutaminen ja huopaaminen ei ole kestävä talouspolitiikkaa ja luo edunsaajille epävarman tilanteen. Toivonkin hallitukselle jämäkämpää johtajuutta sen loppukauden ajaksi. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec.

15.39 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies, arvoiset kansanedustajat! Viime päivien talouspoliittisen keskustelun mielenkiintoisin puheenvuoro oli varmasti valtiovarainministeri Saarikon puheenvuoro siitä, että keskusta ei pitkään enää jatka hallituksessa, joka keimailee talouskurin romukoppaan heittämissä kansan kanssa. Tämä oli kai se ajatus. Tässä puheenvuorossaan ministeri Saarikko kertoi, että hän tulee kutsumaan viisikon koolle vielä ennen joulua sitoutumaan yhdessä jo päätettyihin vuoden 23 menokehyksiin, jotka päätetyt menokehykset siis ylittävät hallituksen itse itsensä tälle vaalikaudelle päättämät menokehykset 500 miljoonalla eurolla. Kuten muistamme, hallitushan aloittaessaan jo nosti menokehyksiä Sipilän hallituksen kaudesta 1,4 miljardilla eurolla.

Nyt mielenkiintoinen kysymys kuuluu: Mitä se tarkoittaa, että viisikko, eli hallituspuolueet, joulukuussa kokoontuvat Kesärantaan tai Säätytalolle sitoutumaan viime keväänä päätettyyn menokehykseen? Mitä se sitoutuminen tarkoittaa? Tässä neuvottelussa varmasti hallituspuolueille esitellään valtiovarainministeriön laskelmia, joiden mukaan paineita menokehyksen ylittymiseen on huomattavasti. Me tiedämme jo päätetyt poliisien rahat, me tiedämme päätetyt Veikkauksen edunsaajien kompensatiot, ja varmasti tulee paineita esimerkiksi hoitajamitoituksen riittämättömästä rahoituksesta, ja esimerkiksi ministeri Andersson on kertonut, että koronasta johtuvia lasten ja nuorten rahoja tarvitaan myös ensi vuoden jälkeen — missä hän on varmasti oikeassa.

Siis mitä se tarkoittaa, että hallituspuolueet suusanallisesti ministeri Saarikon kanssa joulukuussa ilmoittavat, että kyllä me ensi keväänä pidämme kehyksistä kiinni? Olisin tätä kysynyt ministeri Saarikolta, mutta hän on varmasti hallituksen koronaneuvottelussa, emmekä nyt saa tähän häneltä vastausta, mutta kun täällä on hallituspuolueiden johtavia kansanedustajia paikalla, niin ehkä saamme heiltä. Minua todella kiinnostaa tämä vastaus. Mitä muuta semmoisesta joulukuun tilaisuudesta jää käteen kuin se, että kepu pääsee noin kuukautta ennen maakuntavaaleja pullistelemaan, että katsokaa, me saimme hallituksen rivit suoriksi ja kaikki hallituspuolueet sitoutuivat menokehyksiin?

Eikö tosiasia ole se, että se varsinainen testi menokehyksissä pysymisestä on vasta ensi kevään kehysriihessä, koska silloin vasta ollaan tilanteessa, jossa, kun halutaan laittaa lisää rahaa yli kehysten joihinkin hyviin tarkoituksiin, joudutaan kehyksen puitteissa säästämään jostain muualta, jotta kehyksissä pysytään — siis niissä kehyksissä, jotka jo 500 miljoonalla eurolla ylittävät hallituksen itse itsensä aikaisemmin päättämät kehykset.

No mikä on tämän hallituksen kyky säästää jostain muualta, jostain vähemmän tärkeistä asioista? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ole!] Mikä se on? Me olemme nähneet, että joidakin yrityksiä tähän suuntaan on ollut, mutta kun on syntynyt meteli siitä, että esimerkiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Veikkauksen edunsaajille ei kompensoida täysipainoisesti, niin tämän metelin jälkeen hallitus on päättänyt perua ne vähäiset säästöt, joita se on aikaisemmin päättänyt tehdä. Tämä keväinen testi on se todellinen testi, ei se huulten todistus, jota joulukuussa pääsemme seuraamaan.

Arvoisa herra puhemies! Sanon tähän lopuksi vain, että viime päivinä on myös maakuntaverosta käyty hyvin ristiriitaista keskustelua. Miksi hallitus valmistelee parhaillaan maakuntaveroa, kun näyttää siltä, että hallituksessa enemmistö ei kannata maakuntaveroa? Ensin keskusta ilmoitti, että se ei sitä kannata käytännössä, ja nyt, huolimatta heidän maakuntavaaliohjelmastaan, demareiden johtohenkilöt ovat ilmoittaneet, että hekään eivät sitä kannata. No miksi tätä valmistellaan? Siellä on asiantuntevia, hyviä virkamiehiä VM:n vero-osastolla ja muualla, joiden työpanosta varmasti tarvittaisiin johonkin tähdellisempään kuin sellaiseen valmisteluun, jonka lopputulosta hallitus ei itsekään kannata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Koponen, Ari.

15.44 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Sähkön hintaa pitävät ennätyskorkeana liian kireät ilmastotoimet ja huono energiapolitiikka. Sähkön markkinahinnan nousu näkyy myös tässä neljännessä lisätalousarviossa useammankin momentin kohdalla. Tavallisen kansalaisen sähkön ja liikkumisen hinta on noussut viime aikoina erittäin huolestuttavasti. Kansallisia ilmastotoimiamme on maltillistettava ennen kuin energiaköyhyydestä tulee arkipäivää. Näin korkea energian hinta verottaa myös talouskasvua. Valitettavasti hallituksen toimet sähkön ja liikkumisen hintojen alentamiseksi ovat vajavaisia, tai oikeastaan hallituksen ykköshankkeen, vihreän siirtymän, myötä jopa täysin päinvastaisia. Jos katsotaan vaikka viimeisen seitsemän vuorokauden sähkön keskihintaa, niin se on lähes 22 senttiä kilowattitunnilta. Se on kylmää kyytiä monelle tavalliselle suomalaiselle kansalaiselle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kemppi.

15.45 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 3,3 prosenttia vuonna 2021, eli tänä vuonna. Talouden toipuminen koronapandemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden keväästä alkaen, ja itse asiassa, kun olen käynyt yritysvierailuilla, niin myös yritysvierailuilla korostuu se, että tämä syksyllä tullut kasvupyrähdys on yllättänyt monet suomalaiset yrittäjät ja varmasti myös meidät täällä täysistuntosalissa. Kasvupyrähdys liittyy tietenkin patoutuneen kysynnän purkautumiseen tilanteessa, jossa rokottaminen on edennyt ripeästi ja liiketoiminnalle asetettujen rajoitusten purkamista on päästy jo tekemään. Myös kotitalouksien ja yritysten luottamus tulevaisuuteen on tätä kautta kasvanut, ja se näkyy tässä kasvuennusteessa. Talouden elpyminen jatkuu syksyllä, varsinkin niillä toimialoilla, joita tämä korona ei runtele. Me kuitenkin olemme tänäänkin käyneet salissa keskustelua siitä, että edelleen koronatoimia joudutaan tekemään, ja ne osuvat eri toimialoille jatkossakin, tämän vuoden lopulla ja ensi vuoden alussa, varmasti.

Julkisen talouden alijäämä kasvoi 2020 mittavaksi koronaviruspandemian vuoksi, aivan kuten täällä on todettu esimerkiksi edustaja Zyskowiczin toimesta tänään. Julkisen talouden menojen ja tulojen välinen epätasapaino kuitenkin pienenee tänä ja ensi vuonna voimakkaasti tämän talouskehityksen myötä. Velkaantumisesta on mielestäni silti syytä olla huolissaan. On aivan totta, että koronan myötä olemme ottaneet merkittävää alijäämää val-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

tion budjettiin — olemme ottaneet lainaa, ja se tulee maksaa takaisin. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen nousi vuonna 2020 erityisesti, ja nyt näemme näitä jälkijäljäläisä talousarvioita — jälkilöylyjä — ehkä tämän koronan myötä, eli olemme joutuneet tekemään uusia investointeja. Tässä tämän hetken lisätalousarviossa ne näkyvät muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen tiedonhankinnan määrärahana, johon lisätään käytännössä tästä koronapassista johtuen miljoonia euroja. Lisäksi Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselle lisätään resursseja. Heille on tullut valtavasti lisää vastuuta muun muassa tämän testauskapasiteetin ylläpidosta. Sen lisäksi tässä ovat sisällä esimerkiksi opintotukeen ehdotetut muutokset, eli ajatus siitä, että opiskelijat voisivat tienata opintojen ohella entistä paremmin — tähän on tulossa nyt kokeilu. Ja sitten pidän kyllä merkittävänä myös esimerkiksi öljylämmityksestä luopumisen tukea, jossa avustusprosenttia ehdotetaan nostettavan kuntien kiinteistöissä — tavoitteena tietenkin kannustaa siirtymään tähän hiilineutraaliin yhteiskuntaan ja pääsemään pois öljylämmityksestä niin, etteivät ne kustannukset valu tavallisille veronmaksajille vaan että me yhdessä kannamme tätä muutosta.

Ajattelen, että nämä uudistukset, joitain mainitakseni, sekä niiden ympärille rakennettu kokonaisuuspaketti koronasta eteenpäin selvittääksemme ovat välttämättömiä tähän paikkaan lisätalousarvionkin muodossa. Toisaalta haluaisin haastaa esimerkiksi edustajakollegaa Zyskowiecia tämän opintotukeen ehdotetun muutoksen osalta. Me olemme kuulleet salissa puheenvuoroja, missä kokoomus on todennut, että se on merkittävä työllisyyttä lisäävä toimenpide, ja työllisyyttä jos jotain me tarvitsemme, jotta tämä velka saadaan maksetuksi takaisin. Olemme sinänsä kuulleet varsin kannustavia työllisyyslukuja myös kuluneiden viikkojen tiimoilta. Ainoat huolestuttavat viestit siellä ehkä edelleen ovat pitkäaikaistyöttömyyden ratkaisemattomuus, eli meillä on edelleen merkittävä haaste pitkäaikaistyöttömyyden osalta, ja sitten tämä osajapulaan vastaaminen on kyllä Suomen eduskunnan tärkeimpiä tehtäviä, jotta saamme tämän talouden jälleen kerran kasvun uralle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Strand.

15.50 Joakim Strand r: Tack, ärade talman! Vi behandlar alltså den fjärde tilläggsbudgeten och det är bra att komma ihåg att de ekonomiska utsikterna faktiskt har förbättrats.

Niin kuin alussa kuultiin, taloudellinen aktiviteetti on kehittynyt paremmin kuin ollaan uskallettu ehkä kuvitellakaan. Toki on paljon kyllä myös ikäviä tummia pilviä taivaalla, sitä ei käy kieltäminen. Mutta tällä hetkellä tulee kuitenkin enemmän verotuloja sisään kuin mitä arvioitiin, ja tässä lisätalousarviossa on tärkeitä panostuksia muun muassa poliisille ja paljon muuta.

Itsekin olisin lyhyesti kommentoinut kollega Zyskowiecin puhetta. Nyt kun ollaan talousvaliokunnassa puolitoista vuotta väännetty kaikenlaisia koronatukia, niin muistan kyllä hyvin, miten välillä kokoomuskin on huutanut lisää rahaa — milloin ravintoloille ja milloin minnekin. Että ei se ehkä niin suoraviivaista ole ollut se säästeliäisyys. Hyvä, että ollaan huolestuneita velkaantumisesta, mutta itse ehkä olisin vielä enemmän huolissani siitä, että aivan liian harvat yritykset tällä hetkellä investoivat Suomeen ja uskaltavat luottaa siihen, että täällä riittää työvoimaa myös 5, 10 ja 20 vuoden päästä. Eli keskitytään enemmän kasvuun ja ehkä pikkasen vähemmän siihen velkaantumisesta väentämiseen. Tässä oli edustaja Kempillä hyvä puheenvuoro työvoimasta ja niihin liittyvistä asioista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Mutta kaiken kaikkiaan tämä on ihan ok lisätalousarvio.

Så vi fortsätter. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack. — Ja edustaja Kettunen.

15.52 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Niin kuin edustaja Strand tuossa edellä totesi, niin tämä lisätalousarvio on ihan ok, todellakin.

Puhemies! Nythän ennusteissa tämän tautitilanteen mahdollisen heikentymisen ei oleteta rajoittavan talouden toipumista, vaikka tämä yhteiskunnan avaaminen tapahtuisi hitaammin kuin näissä kesäennusteissa on oletettu. Mutta että tämä yhteiskunta avautuu ja pysyy auki, niin kyllä minä muistutan vielä niitten rokotteitten ottamisesta ja myös siitä, että tätä koronapassia tulisi laajemmin ottaa käyttöön.

Tämä vuoden neljäs lisätalousarvio pienentää tämän vuoden valtion nettolainanoton tarvetta noin 2,2 miljardilla eurolla. Edustaja Koskela täällä kysyi säästöjen perään, mutta, edustaja Koskela, säästäisittekö te näistä esityksistä, mitä tässä neljännessä lisätalousarviossa on ansiokkaasti tuotu esille?

Tässä on tuotu puheenvuoroissa sitä, että pitää olla yrittäjämysteistä politiikkaa. No, sitä on se, että maakuntalennot turvataan maakuntien lentokentille tässä lisätalousarviossa tuodulla lähes 14 miljoonan euron potilla. Tällä turvataan lentoyhteydet maakuntiin. Pohjoisessa Suomessa on isoja teollisuusinvestointeja. Siellä jo nykyinen teollisuus laajentaa toimintaansa. Jos meillä eivät nämä maakuntalennot ole turvattu, niin kuinka sitten yritykset ja toimijat pääsevät liikkumaan tuolta maakunnista tänne pääkaupunkiin ja sitä kautta sitten myös maailmalle?

Mutta haluan myös nostattaa esille sen, että kun tuolla pohjoisessa Suomessa varsinkin metsäteollisuus laajasti investoi ja nostattaa kansantaloutta näillä investoinneilla, niin kyllä täällä lisätalousarviossa on hyvä esitys lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden liikennöinnin tukemisesta 23 miljoonalla eurolla. Tämä tuki on välttämätön liikenneyhteyksien, huoltovarmuuden ja ulkomaankaupan kuljetusten takia. Tällä varmistetaan säännöllinen rahdin kuljetus ja matkustajaliikenne, koska näitten toimijoiden kautta se vientiteollisuus, vientiteollisuuden tuotteet lähtevät maailmalle.

Lähtökohtaisesti olen hyvin tyytyväinen tähän lisätalousarvioon ja siihen, että taloutta viedään asianmukaisesti eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Eskelinen.

15.55 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Koskinen minusta aika hyvin kuvasi tätä lisätalousarvio nelosta, eli hyvän talouden edistämisen jenkaamista jatketaan, kuten hän kuvasi, ja tätä minun mielestäni tämä talousarvio pitää sisällään.

Onnistunut kriisinhoito ja valittu talouspolitiikka näkyvät talouden vahvassa kasvussa, ja taloutemme on palautunut koronakriisistä muita euromaita selvästi nopeammin. Työllisiä on yli 100 000 enemmän kuin vuosi sitten, ja Suomi on niin inhimillisesti, taloudellisesti kuin työllisyydenkin näkökulmasta pärjännyt Euroopan kärkimaitten tasolla. On enustettu, että velkasuhde voi taittua laskuun jo ensi vuonna.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Työllisyyden osalta ennustehan on peräti 73,8 prosenttia vuodelle 23. Itse tällä hetkellä arvioin, että suurimmat esteet tälle hyvälle kasvun jatkumiselle ovat tällä hetkellä tämä koronatilanne ja työvoiman saatavuus. Työvoimapula, rehellisesti sanottuna, on kaikilla aloilla ympäri Suomea tällä hetkellä olemassa, ja siihen tietysti akuutteja toimenpiteitä tarvitaan.

Tärkeää on, että on tuettu yrityksiä koronan yli ja myös kuntia ja myös sitten suomalaisia perheitä, ja se tietysti näkyy tässä talouden hyvässä kasvussa koronatilanteesta huolimatta.

Muutamia nostoja:

Edustaja Kettunen nosti ansiokkaasti nuo maakuntalennot, ja nythän tällä rahoituksella sitten elokuun puoleenväliin 2022 turvataan viidelle maakuntakentälle lennot, ja se on äärimmäisen tärkeää nyt, kun sitten toivottavasti teollisuuskin pääsee kaupantekoon ainakin Eurooppaan, jos ei edemmäs. Hyvältä silleen lentoliikenteen osalta näyttää, mutta hyvin pikaisesti on myös sitten ruvettava neuvottelemaan jatkosta. Tietysti kaikki toivovat, että se markkinaehtoisesti toteutuisi, mutta kyllä tässä mustia pilviä tämän koronan myötä on. Mutta liikenne- ja viestintäministeriön, Traficom ja kyseisten paikkakuntien pitää tästä jatkosta nyt sitten jo alkuvuodesta istua neuvottelupöytään.

Täällä vähän kyseenalaistettiin näitä rahapeliuottojen kompensatioita, mutta itse tuen täysin niitä. Myös järjestöt ovat olleet helisemässä korona-aikaan, ja tämä 40 miljoonan euron lisäys tälle vuodelle on tärkeä, jotta se meidän tärkeä järjestökenttämme pystyy toimimaan.

Myös rahalisäykset tuonne turvallisuuden puolelle, poliisien, Rajan sekä Tullin rahalisäykset, ovat tarpeen, ja niistä tässä salissa on puhuttu ihan tarpeeksi.

Perussuomalaisten osalta kyseenalaistettiin elpymispaketti, mutta nyt elpymispakettia jalkautetaan, ja tällä on tarkoitus jatkaa tätä hyvää kasvun uraa. Meillä on itse asiassa niin JTF kuin hyvä RRF-ratkaisu ja samoin elvytyspaketti käytännössä vielä avaamatta, ja nämä ovat ne työkalut, millä sitten sitä tulevaisuuden kasvua tälle pohjalle on erityisen hyvä nyt sitten rakentaa.

Edustaja Koponen arvosteli energian hintoja. Näinhän se tällä hetkellä on, mutta pitää muistaa, että hallitus on tehnyt sähkömarkkinalain muutoksen tänä keväänä ja sähkön siirtohinnot tulevat laskemaan keskimäärin 17 prosenttia vuoden alussa, yhtiöstä riippuen 7—22 prosenttia. Se muutos kohtuullisen tuoton tason määrittelyssä johtaa tähän, plus sitten investointiaikojen jatkaminen verkkoyhtiöitten osalta verkon rakentamisen puolella. Eli jotakin valoa tällä sähköhintojen puolella on näkyvissä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

16.00 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Julkista taloutta vahvistavan lisätalousarvion antaminen kertoo hallituksen onnistuneesta talouspolitiikasta. Lisätalousarvio vähentää valtion nettolainanoton tarvetta yli 2 miljardilla eurolla ja vahvistaa julkista taloutta. Nopea paluu kasvu-uralle on ollut suurelta osin mahdollista oikein ajoitetun ja riittävän merkittävässä mittaluokassa toteutetun elvytyksen vuoksi. Lisätalousarvio on siis selvästi julkista taloutta vahvistava. Tämä johtuu ennen kaikkea verotuloarvioiden nostamisesta lähes 2 miljardilla, mutta myös määrärahatarpeet laskevat muutaman sadan miljoonan edestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Määrärahavähennykset johtuvat ennen kaikkea työttömyysturvamenojen laskusta. Niiden arvioidaan laskevan lähes 200 miljoonalla. Lisätalousarvion julkista taloutta vahvistava vaikutus on seurausta budjettiautomaatiikasta, joka lisää tuloja ja vähentää menoja nousukaudella. Työ- ja elinkeinoministeriön tuoreen ennusteen mukaan hallitus on koronakriisistä huolimatta lähellä saavuttaa alkuperäisen työllisyystavoitteensa vuonna 2023, kun huomioidaan työllisyyden mittaamistavan muutokset. Suomi sai taannoin kehuja myös kansainväliseltä valuuttarahastolta hyvästä taloudenpidosta pandemiassa. Suomen talouskasvun supistuminen oli Euroopan maiden pienimpiä ja hallituksen finanssipoliittiset toimet tarkoituksenmukaisia. Meillä on ollut siis pienempi kuoppa kuin monella muulla maalla.

Suurin yksittäinen uusi menoerä neljännessä lisätalousarviossa koskee yritysten kustannustuen viidettä kierrosta, ja tämän toteuttamiseksi hallitus esittää 100 miljoonan euron määrärahaa. Kustannustuen viidennen kierroksen tukikausi on 1.6.—30.9. Näin ollen kustannustuki kohdentuu ajanjaksolle, jolloin voimassa oli merkittäviä rajoitustoimia. Viides tukikierros on kohdennettu vain niille yrityksille ja toimialoille, jotka ovat kärsineet koronarajoituksista. Lisätalousarviossa tehdään muitakin useita koronatilanteesta johtuvia kompensatiopäätöksiä.

Koronan aiheuttama terveysriski ja terveyskriisi ei kuitenkaan ole vielä ohi. On paljon nuoria, jotka eivät ole löytäneet kunnolla tietään takaisin kouluun etäkoulujaksojen jälkeen. Myös tuore kouluterveyskysely kertoi poikkeuksellisen suuresta kasvusta nuorten pahoinvoinnissa. Mielenterveysongelmien kasvusta viestivät myös nuorisopsykiatriset osastot ja koulut.

Valitettavasti viime viikkojen ja päivien uutiset kertovat, että koronapandemia ei ole vielä ohi, vaan tilanne jatkuu ja uudet virusvariantit herättävät uusia huolia. Siksi tulevaisuuden suhteen on liian aikaista vielä luvata, että emme ensi vuodelle tarvitsisi enää koronatukipaketteja, kuten opposition puolelta äsken toivottiin. Jos tilanne vaatii, on valtion edelleen autettava koronatukien muodossa kuntia, yrityksiä ja kansalaisia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

16.03 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa näkyy elpyvä talous, joka on ehkä yli odotustenkin kehittynyt, ja olemme kohtaamassa työvoimapulaa monilla aloilla, mistä muodostuu keskeinen tehtävä tulevaisuudessa. Toisaalta tässä myös joudutaan vielä kompensoimaan koronaepidemian aiheuttamia lommoja tietyille toimialoille taloudessa, mutta silti tietysti herää kysymys, joutuuko oppositio hakemaan kritisoinen aihetta sitten jostain muista asioista, kun taloudellinen tulos on varsin hyvä Suomessa ja tämän hallituksen aikana on saatu paljon aikaan sen osalta.

Esimerkiksi maakuntaverot on sellainen, josta nyt on herätetty keskustelua, ja viime kyselytunnilla kokoomus väitti, että asiantuntijat sanovat, että maakuntaverot ei kannattaisi ottaa käyttöön. Tämähän ei pidä paikkaansa. Esimerkiksi Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT:han on nähnyt ja tutkinut hyvin seikkaperäisesti niitä hyötyjä, mitä maakuntien verotusoikeudesta koituisi, ja sille on kyllä paljon puoltoa. Asiantuntijoilla on erilaisia näkemyksiä, mutta olisi tärkeätä, että kun valmistelu etenee, osallistetaan niitä tutkijoita, jotka ovat aihetta tutkineet, niin ettei ainoastaan sitten valmistella ministeriössä tätä pakettia, koska me tiedetään, että tästä on erittäin paljon tietoa käytettävissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Maakuntien verotusoikeus toki sitten tuottaisi taloudellista tehokkuutta ja parantaisi demokratiaa, kun näillä samoilla henkilöillä, jotka valitaan päättämään palveluista, olisi myös sitten budjettivaltaakin. Samoin investointien lainoitus olisi huomattavasti helpompaa. Argumentit eivät ole myöskään kovin kestäviä sen osalta, että kun on erilaisia maakuntia, niin ei voitaisi ottaa käyttöön verotusta: meillä on vielä erilaisempia kuntia, ja silti meillä on kunnilla verotusoikeus.

On varmasti tulevaisuudessa erittäin haastavaa toimia sellaisella mallilla, joka on täysin valtion ohjauksessa, ja sen kanssa joudutaan sitten kyllä paljon vääntöjä ja muutoksia tekemään — ja joka tapauksessa varmaan joudutaan tekemään, mutta kyllä tällä verotusoikeudella on selkeitä etuja, joita on tutkittu, ja toivottavasti tässä salissa ei väitetä, että kaikki asiantuntijat sitä verotusoikeutta ovat jotenkin vastustaneet. Myös silloin kun eduskunta käsitteli tätä isoa sote-pakettia, me kuultiin erittäin paljon asiantuntijoita, [Puhemies ko-puttaa] ja iso osa heistä kannattaa verotusoikeutta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.06 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Ensiksi ihan edustaja Holopaiselle haluan todeta, että kyllähän tätä asiaa siellä parlamentaarisessa komiteassa käytiin läpi ja nimenomaan katsottiin, sopiiko maakuntaverot tähän tämän sote-mallin rahoituspohjaksi. Ja nimenomaan tämän sote-mallin rahoituspohjaksi maakuntaverot ei sovi. Tehtiin niitä painelaskelmia ja todettiin, että tähän tämä ei taivu. Ja siinä mielessä totta kai, jos yleisesti puhutaan erilaisista osavaltioverotuksista ja vastaavan tyyppisistä, niin kyllähän tuolla valtiovarainvaliokunnankin kuulemisessa on ollut niitä, jotka ovat sanoneet, että katsotaan Keski-Eurooppaan, niin kyllähän siellä näyttää maakuntaverot toimivan. Toki silloin on kysymys aivan toisen tyyppisestä järjestelmästä. Tänään taisi joku tutkimuslaitos, oliko Eva, esitellä tällaisen skenaarion Suomesta, kymmenen osavaltion Suomi, jossa sitten verotusoikeus lähtisi eriyttämään alueita toinen toisistaan ja kilpailu alueitten välillä olisi kovaa. No, täytyy sanoa, että sillä skenaariolla, jos vähääkään järkeänsä käyttää, ei kyllä hyvä lopputulema ole. Kyllä tämä Suomi on kuitenkin niin erilainen eri alueilta. Meidän väestökehitys on erilainen, meidän sairastavuus, elinkeinorakenne. Kaikki tämä on niin paljon toisistaan poikkeavaa, että ei tarvitsisi mennä montaakaan vuotta, kun maan sisäiset erot olisivat kasvaneet valtavan suuriksi. Ja silloin me emme enää voi antaa tätä hyvinvointiyhteiskunnan taetta siitä, että joka puolella lapsi, kun menee peruskouluun, saa yhtä hyvää opetusta tai että meillä — mitä nyt yritämme tehdä — hyvinvointipalvelut pysyisivät sitten joka puolella jotakuinkin samanlaatuina. Kaikki tämä aivan varmasti tuollaisilla malleilla sitten olisi romuttumassa. Ja siksi kristillisdemokraatit ei missään nimessä kannata tätä maakuntaverotusta. Tietysti vielä sitten työn verotuksen kiristyminen tähän olisi lopputulemana.

Arvoisa puhemies! Tähän lisätalousarvioon ja tähän vastalauseeseen numero 2, jossa nyt sitten kävi vielä vähän sellainen, sanoisiko, tekninen kömmähdys, elikkä kun meitä on pieni ryhmä ja täällä olisi eilen pitänyt olla jonkun aktivoimassa näitä lausumia kello 12:en mennessä, niin valitettavasti emme pystyneet siihen taipumaan, joten emme pääse äänestämään näistä erinomaisista lausumista. Mutta onneksi sitten kansalaiset pääsevät nämä täältä lukemaan ja näkemään, miten hyviä asioita täällä on nostettu esille ja huomioitu.

Mutta tietysti tästä hallituksen lisätalousarviosta yleensä voi sen sanoa, että velanottoa pienennetään 2,2 miljardilla eurolla, ja sehän on tietenkin hyvä asia. Ja useimmat näistä li-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

säyksistä ovat koronavirustilanteeseen liittyviä ja ehkä mittakaavaltaankin aika vähäisiä. Se on totta, että Suomi on selvinnyt tästä taloudellisesta kuopasta, mutta se johtuu aika paljolti myöskin siitä meidän talouden rakenteesta, jossa koronaepidemia ei sillä tavoin ole välttämättä vaikuttanut, kun ajatellaan, että esimerkiksi palvelualat ja turismi edustavat varsin pientä osaa meidän kansantaloudesta. Mutta se oikeastaan, mitä tässä lisätalousarviossa ja kaikessa taloudellisessa keskustelussa tässä salissa ja tässä talossa pitäisi pitää mielessä, on se, mitä ennustetaan tulevasta. Ja VM:n mukaan kasvu uhkaa hiipua. Tämä lyhytaikainen kasvu on siis pyrähdys, joka uhkaa sitten hiipua siihen vaiheen yläprosenttiyksikön vauhtiin jo lähivuosina. Ja siksi me tarvitsemme Suomessa nyt ihan selkeästi suunnanmuutosta ja me tarvitsemme toimenpiteitä, joilla tuota kasvua pystytään vauhdittamaan.

Tässä IMF:n tuoreessa arviossa, johon joku taisi jo täältä viitatakin, julkisen talouden asema on jäämässä pysyvästi heikommaksi hallituksen jäljiltä. Ja syynä on se, että täällä vaalikauden alussa tehtiin näitä erittäin suuria menonlisäyksiä, ja epäonnistunut rakennepolitiikka — myöskin riittävät julkista taloutta vahvistavat työllisyysuudistukset ovat jääneet uupumaan — ja siksi tämä meno ei voi tällaisenaan jatkua. Ja täytyy todeta, että kun katsotaan tätä velkaantumistahtia, niin jos tässä ei tapahdu muutosta, niin on myöskin laskelmat esitetty, että me ollaan se 100 prosenttia sitten ylitetty 2040-luvun alussa, ja kestävyysvaje kyllä säilyy silloin siellä 8 miljardin tasolla. Ja nyt sitten on ihan välttämätöntä, että me rupeamme miettimään, miten näitä perustavaa laatua olevia reformeja voitaisiin tehdä. Kaiken ytimessä on se, millä me sitten pystymme nämä hyvinvointipalvelut ja julkiset palvelut edelleenkin turvaamaan. Talous ei ole itsessään päämäärä, se on ainoastaan se väline, millä sitten halutaan olla toteuttamassa hyviä palveluita ihmisille.

Ja täällä jos katsoo näitä lausumia, joista nyt emme sitten tosiaan pääse äänestämään, niin täällä on erittäin hyviä lausumia, joissa esimerkiksi esitetään tätä ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamista niin, [Jussi Halla-aho: Oikein!] että alussa se voisi olla korkeampikin ja sitten taas laskisi tasaisesti. Tästä on muun muassa esimerkiksi Tanskassa hyviä esimerkkejä, että se taatusti on myöskin [Jussi Halla-ahon välihuuto] kannustanut siihen työllistymiseen. Ja sitten esimerkiksi näitä sosiaaliturvan uudistamisia, niihin liittyvien kannustinloukkujen poistamista — tätä tarvitaan. No, siinä meillä on parlamentaarinen työryhmä pohtimassa näitä asioita. Toivottavasti saadaan tälläkin kaudella jo jotakin aikaiseksi, ettei käy niin kuin näissä parlamentaarisissa työryhmissä monesti käy, että menee selvittäessä se työaika.

Sitten tarvitaan paikallista sopimista, jotta pystytään yrittäjien työllistämiskynnystä mataltamaan edelleenkin. Ja sitten myöskin esimerkiksi, kun mietitään tänä päivänä sitä suurinta työelämästä syrjäytymisen syytä, eli mielen terveysongelmia, niin kyllä tämä terapia- ja tukitoimenpide olisi tärkeää toteuttaa. Ja ylipäänsä voisi sanoa, että näissä lausumissa on otettu monta sellaista asiaa esille, jotka auttaisivat siihen, että osuttaisiin tähän liikkuvaan maailmaan — joka nyt hallituksen politiikan takia on tullut liikkuvaksi maailmaksi. Eli tähän talouden tasapainottamiseenhan ei tällä hetkellä tuo hallituskauden alussa mietitty 75 prosentin työllisyystavoite enää riitä, vaan nyt on sitten todella tavoiteltava sitä vähintään 78 prosenttia, jos kerta halutaan päästä tasapainottamaan julkista taloutta. Ja siksi tässä on monia näitä toimenpiteitä otettu esille.

Vielä ihan lyhyesti totean, että tässä on myöskin sitten näihin poliisien määrärahoihin riittävän määrän turvaavan rahoituksen taso otettu esille, ja sitten myöskin tähän Veikka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

uksen rahoituksen vähenemiseen on löydettävä kestävä ratkaisu. Ja tässäkin on meillä parlamentaarinen työryhmä tällä hetkellä koolla tätä asiaa pohtimassa.

Mutta, arvoisa puhemies, todellakin tässä KD:n vastalauseessa on erittäin hyviä, kannattavia asioita, joista toivon, että hallitus ottaa onkeensa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

16.13 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tehdään tämä nyt selväksi: tässä esityksessä, lisätalousarviossa, ei ole maakuntaveroa. [Sari Essayah: Ei niin!] Täällä salissa puhutaan tänään sekä kristillisdemokraattien että kokoomuksen toimesta maakuntaverosta tämän esityksen kohdalla — tässä ei ole maakuntaveroa sisällä, ja hallitus ei sitä tässä esityksessä edistä.

Tämä lisätalousarvioehdotus vähentää valtion nettolainanoton tarvetta 2,2 miljardilla eurolla, ja nähdäkseni yksikään puolue ei ole myöskään esittänyt, että elvytys loppuisi kuin seinään. Sen tiimoilta ajattelen, että nämä lisäykset koronavirustilanteen hoitoon vaativat edelleen lisämenoja. Tässä on esimerkiksi kohdennuksia yrityksille, poliisille, taiteen perusopetukseen, soteen — monia jo tässä keskustelussa aiemmin mainitsemiani kohteita.

Haluan vielä nostaa esiin kolme tulokulmaa, joista ensimmäinen on tämän Metso-ohjelman 2 miljoonan euron lisäys. Ajattelen, että metsänomistajien kiinnostus näihin vapaaehtoihin ympäristötukisopimuksiin ja luonnonhoitohankkeisiin on tänä vuonna ollut poikkeuksellisen korkea. Se on erinomainen asia, ja se, että saamme edistettyä metsänomistajien tahdosta lähtevää luonnonhoitoa tai tämmöistä luonnonsuojelua, on hyvä tavoite.

On myös kannatettavaa, että täällä on tämä Veikkauksen tuottoennuste, ennusteen kompensointi. Jos emme ole valmiita kompensoimaan tätä, se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi Heinolassa toimiva Jyränkölän Settlementin saattohoitopalvelu on vaakalaudalla. Voimmeko me jatkaa järjestötoimintaa, jos me leikkaamme Veikkauksen edunsaajilta? Tai entä ensi- ja turvakodin rahoitus? Entä monet monet tärkeät kulttuuri, liikunta, nuorisotyö ja niin edelleen toimintamuodot? Ajattelen, että tämä Veikkauksen tuottoennusteen alenema on meidän kaikkien yhteinen haaste. Me reagoimme siihen nyt akuutissa tilanteessa kompensoimalla nämä tuet täysimääräisesti, mutta on selvää, että joka kerta lisätalousarviolla näitä tuottoja ei voida kompensoida. Tämä Veikkauksen kokonaisuus vaatii kestävä ratkaisun, ja onneksi tällä hetkellä on menossa parlamentaarinen työryhmä, jolta odotamme tietenkin esityksiä kuumeisesti.

Sitten kolmas kohta, jonka tähän vielä nostan: me tarvitsemme linjakkuutta. Täällä on sisällä muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen euroja sen osalta, että me täydennämme näitä määrärahoja, joita aikaisemmin on rajattu niin, että tätä tuottavuustoimenpiteiden valmistelun ja toteutuksen rahoitusta ei olisi ollut nyt enää käytettävissä, [Puhemies koputtaa] ja ajattelen, että tämä lisäys, mikä tänne on laitettu, on linjakasta, jotta saamme uudistusta [Puhemies: Kiitoksia!] vietyä laadukkaasti eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiljunen Anneli, olkaa hyvä.

16.17 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituskauden aikana meitä kaikkia on koskettanut vahvasti korona ja sen vaikutukset sekä ihmisiin, terveyteen, työllisyyteen että talouteen. Nyt voimme kuitenkin todeta samalla, että vaikeuksista huolimatta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

ta olemme tehneet asioita, päätöksiä, oikein, ja se näkyy muun muassa tämän neljännen lisätalousarvion käsittelyssä.

Onnistunut kriisin hoito ja valittu talouspolitiikka näkyvät talouden vahvassa kasvussa. Taloutemme on palautunut koronakriisistä muita Euroopan maita selvästi paremmin, työllisiä on yli 100 000 enemmän kuin vuosi sitten. Tällä hetkellä on arvioitu, että työllisyysaste vuonna 2023 on lähes 74 prosenttia. Suomi on siis suhteellisesti yksi vähiten koronakriisissä velkaantuneista maista. Velkasuhde voi taittua laskuun jo ensi vuonna.

Suomen talouspolitiikka koronan aikana on osoittautunut myös kansainvälisesti vertailun onnistuneeksi. Siihen on kuulunut se, että pandemian vuoksi vaikeuksiin joutuneita yrityksiä ja ihmisiä on tuettu ja julkisten palvelujen rahoitus on varmistettu. Tästä me olemme varmasti kaikki saaneet palautetta sekä yksittäisiltä kansalaisilta että yrityksiltä. Kuten edustaja Kemppi äsken omassa puheenvuorossaan totesi, myös yrityksiltä on tullut myönteistä palautetta tästä. Näin on myös tapahtunut minulle.

Pandemia ei kuitenkaan ole vielä ohi, ja talouteen liittyy yhä epävarmuutta. Vastuullinen ja taloutta tukeva linja kuitenkin jatkuu. Onnistuneen talouspolitiikan, myönteisen talous- ja työllisyyskehityksen myötä, neljäs lisätalousarvio pienentää tämän vuoden valtion nettolainanoton tarvetta noin 2,2 miljardia euroa, kuten täällä on todettu.

Velkasuhde on kehittynyt huomattavasti myönteisemmin aiempiin arvioihin verrattuna. Useimmissa ennusteissa velkasuhde onkin jo taittumassa. Vielä vuosi sitten näytti siltä, että velkasuhteen vakauttaminen tämän vuosikymmenen aikana olisi edellyttänyt julkisen talouden vahvistamista 5—7 miljardilla eurolla. Nyt kuva on kuitenkin huomattavasti valoisampi, kun useiden ennusteiden mukaan velkasuhde voi vakautua jo ensi vuonna. Näin tämä hyvä kehitys osoittaa talouspolitiikkamme onnistuneen.

Valtiovarainministeriö ennustaa ensi vuodelle 2,9 prosentin kasvua ja tälle vuodelle 3,3 prosentin kasvua. Useimmat ennusteet ennakoivat ensi vuoden kasvuksi yli 3 prosenttia. Vielä vuosi sitten näin hyvä kehitys näytti todellakin epätodennäköiseltä. Nyt onkin keskitettyä kestävä kasvun rakentamiseen, kuten tutkimus- ja kehittämistoimintaan, ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamiseen, kuten esimerkiksi työhyvinvointiin ja sosiaali- ja terveysuudistuksen toimeenpanoon.

Lisätalousarviolla turvataan poliisien ja arvokasta työtä tekevien järjestöjen resurssit. Poliisin toiminnan turvaamiseen ehdotetaan 30 miljoonan määrärahalisäystä, joka on käytettävissä myös vuonna 2022. Rahapelitoiminnan tuottojen laskun kompensatioon ehdotetaan noin 40 miljoonan lisäystä vuodelle 2021, jotta täysi kompensatio toteutuu. Tämä on asia, joka tulee ratkaista seuraavan vuoden aikana, jotta meidän järjestöt ja kulttuuri- ja liikuntatoimijat pystyisivät suunnittelemaan omaa toimintaansa vielä tästäkin eteenpäin. Tämä on meille yhteiskunnallisesti tärkeää, ja toivon, että eduskunta löytää yhdessä tälle asialle yhteisen, kantavan ja kestävä ratkaisun, että myös vuoden 2022 jälkeen meidän järjestöt ja kulttuuri- ja liikuntatoimijat pystyvät toimimaan suunnitelmallisesti tästäkin päivästä eteenpäin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.21 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Muutamia ajatuksia tästä ajankohtaisesta taloustilanteesta:

Ensimmäinen havainto on itse asiassa se, minkä IMF sanoi, että se ei ole niin paha asia, että ollaan korona-aikana velkaannuttu, mutta se sen sijaan on paha asia, että nykyisen hal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

lituksen aikana pysyviä menoja on lisätty, ja se ei ole silloin niin kuin kestäväällä pohjalla, koska vastaavalla tavalla meidän tulot eivät tule pitkässä juoksussa lisääntymään. Eli silloin hallituskauden alussahan näitä pysyviä menoja lisättiin — yhtenä esimerkkinä oppivelvollisuuden pidentäminen ja moni muu — jolloin ikään kuin ajateltaisiin niin, että meillä olisi jatkuvasti enemmän rahaa käytössä, jolla me pystyttäisiin näitä menoja rahoittamaan. Näin ei valitettavasti ole, ja tästähän IMF:kin meitä varoitti — vaikka tässä koronan torjunnassa sinänsä onkin onnistuttu.

Arvoisa puhemies! Pari muuta näkökulmaa lähinnä sosiaaliturvakomitean työstä, jossa olen saanut olla mukana, jotka ovat nousseet esille. Nämä asiat, jotka otan nyt tässä esille, ovat mielestäni sellaisia, että nämä tulevat olemaan kaikkien hallitusten murheita. Niiden pitäisi olla nykyisen hallituksen, mutta ne tulevat varmasti olemaan myös tulevien, riippumatta siitä, mitä puolueita siellä on mukana:

Jos me katsotaan 25—34-vuotiaiden miesten työllisyysastetta — vaikka täällä moni puhuja on jo vakuuttanut, että Suomen työllisyystilanne on erityisen hyvä — niin tällä hetkellä se on 80 prosenttia ja 20 vuotta sitten se oli 85 prosenttia. Kertooko tämä siitä, että meillä on viisi prosenttiyksikköä nuoria, parhaassa työiässä olevia miehiä, jotka ovat työelämän ulkopuolella, vaikka työmarkkinat vetävät erinomaisesti? Kuinka paljon heissä on niitä, jotka eivät tule työmarkkinoille enää lainkaan tai joiden työura tulee jäämään hyvin lyhyeksi? [Anneli Kiljunen: Puuttuu riittävä koulutus!] Tämä on todella ison luokan kysymys. — Varmaan yksi asia on koulutus. — Naisten kohdalla onneksi työllisyysaste on samalla ryhmällä noussut 69:stä 73:een, mutta tämä on todella ison luokan kysymys.

Toinen, erittäin iso kysymys, josta hyvin harvoin täällä puhutaan:

Muistan, että edellisellä kaudella, kun me silloiset hallituspuolueet — itseni mukaan lukien — painotimme sitä ja olimme iloisia siitä, että työllisyyden kasvu on ollut voimakasta, niin silloinen oppositio nousi aina sillä argumentilla, että onko tehtyjen työtuntien määrä noussut samassa tahdissa kuin työllisyysaste. No nyt se ei ainakaan ole noussut. Jos me katsotaan niitä ihmisiä, jotka ovat sovitellulla päivärahalta eli tekevät työttömyysturvan ohella töitä — se on tietysti tärkeää, että he ovat töissä ainakin osittain — niin tämä määrä on tuplaantunut vuodesta 2011. Olen kyllä tietoinen siitä, että sovitellulle päivärahalle ei pääse, jos omasta tahdostaan lyhentää omaa työaikaansa, mutta kun katsoo sitä, mikä on kehitys esimerkiksi palvelualoilla ollut — posti, logistiikka, kaupan ala, monilla aloilla — niin onko muodostunut sellainen käytäntö, että työtuntilistat tehdäänkin niin, että suuri osa työntekijöistä tekee vain osittain työaika ja saa osittain työttömyysturvaa? Se on kätevä tapa toisaalta työnantajalle, että saadaan työvoimaa silloin kun on kaikkein ruuhkaisimmat ajat, ja se on toisaalta kätevä vaihtoehto jossain tilanteessa myös työntekijälle. En väitä, että sitä kaikki suinkaan tekevät vapaaehtoisesti, vaan varmasti joukossa on paljon sellaisia, jotka haluavat päästä kokonaistyöajalle.

Jos me verrataan niin, että meillä on 100 ihmistä, jotka tekevät puolipäiväistä työtä, niin se tarkoittaa, että 50 kokoaikatyössä olevaa tekee saman työmäärän. Tämä on oikeasti ison luokan kysymys, ei pelkästään Suomessa vaan ympäri maailmaa, mutta myös Suomessa, että tämä nousu on ollut niin huomattava, että tämä on tuplaantunut kymmenessä vuodessa. Silloin herää kysymys, onko tämä meidän kansantalouden ollenkaan riittävän vakaalla pohjalla, koska se perustuu nimenomaan siihen, että meillä olisi se 75 prosentin työllisyysaste, ja siitä korkeampikin myöhempinä vuosina, joka saavutettaisiin niin, että se olisi pääosin tai lähes kokonaan kokoaikatyötä. Tämä on ison luokan kysymys, jos tätä ei saavute-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

ta, koska sen kansantaloudellinen vaikutus ei ole lainkaan sama osa-aikatyöllä kuin mitä se on kokoaikatyöllä.

Nämä ovat sellaisia asioita, jotka tulevat vastaan, ja silloin täytyy miettiä sitä asiaa, onko meidän kannustinjärjestelmä ihan kohdallaan, onko niin, että meillä on muodostunut sellainen järjestelmä, että on sekä työnantajan että joissain tilanteissa myös työntekijän etu, että me yhdistetään sosiaaliturvaa ja työntekemistä myös siinä tilanteessa, että kokoaikatyökin saattaisi olla relevantti vaihtoehto. Enkä todellakaan tarkoita sitä, että tämä on kenenkään yksittäisen ihmisen vika, mutta meidän täytyy tässä talossa ottaa se asia vakavasti, miten järjestelmä toimii, jos se ohjaa entistä enemmän työikäisiä ja työkykyisiä ihmisiä osa-aikatyöhön kokoaikatyön sijasta. Tämä on todella ison luokan kysymys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.28 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tässä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja. Tuossa edellä edustaja Satonen puhui erittäin hyvin työllisyyspolitiikasta.

Tosiaan tämän vuoden lisätalousarvioissa on tietysti siinä mielessä ollut myös positiivista virettä, että Suomi, joka perusluonteeltaan on maailman toimivin yhteiskunta, on selviytynyt hyvin pandemian kurimuksessa — sanotaan verrattain hyvin, onhan tämä meidänkin kansantaloudellemme kova isku. Mutta tosiaan sen ansiosta, että elinkeinomme ja yhteiskuntamme ylipäätään on ehkäpä Euroopan resilientein, olemme voineet selviytyä monia verrokkimaita paremmin. Mennyt hyvä kehitys ei tietenkään ole tae siitä, että jatkossakin kaikki menisi hyvin. Tässä mielessä mielestäni olennaista on se, mitä näistä lisätalousarviosta puuttuu.

Tiedämme, että Eurooppa on menossa kohti suurta teollista murrosta, ja katsotaan vaikka tuonne länsinaapuriiin Ruotsiin, niin siellä on meneillään sadan miljardin euron investoinnit. Ruotsin poliittinen tilannehan on ollut aika mielenkiintoinen viime aikoina, mutta uusi pääministeri siellä siis kehottaa katsomaan nimenomaan pohjoiseen, kun haluaa nähdä, mistä kasvua tulee. Hän toki tarkoittaa Gävlen pohjoispuolta, ja tiedämme, että Gävlehan on toki aika etelässä Suomen mittapuun mukaan. Mutta kaiken kaikkiaan siis sadan miljardin investoinnit Gävlen pohjoispuolella ovat varsin vaikuttava saavutus.

Tässä mielessä hämmästelen sitä, kuinka vähän Suomen hallitus haluaa panostaa tähän valtavaan teolliseen murrokseen, joka Euroopassa on meneillään. Otan konkreettisen esimerkin. Metsä Fibre investoi Kemiin pohjoisen pallonpuoliskon historian suurimmalla yksittäisellä metsäteollisuusinvestoinnilla, 1,6 miljardia euroa. Investoinnin kotimaisuusaste on hyvin korkea, yli 70 prosenttia. Tämä investointi tulee toki tuomaan työpaikkoja Kemiin mutta ennen kaikkea ympäri Suomea niin tässä rakennusvaiheessa ja laitetoimitusten vaiheessa kuin myös sitten tehtaan käydessä. Yhtiö itse arvioi, että työllisyysvaikutus on noin 2 500 työpaikkaa tässä suorassa arvoketjussa. Aivan hiljattain konsulttiyhtiö Ramboll teki selvityksen, joka arvioi, että tämän tuotantolaitoksen työllisyysvaikutukset Suomeen ovat 4 300 työpaikkaa.

Tämähän on todella sitä, mitä Suomi tarvitsee. Me tarvitsemme pitkiä arvoketjuja. Me tarvitsemme tällaista kestäväää kehitystä, jossa luonnonvarojamme pystytään suomalaisen huippuosaamisen avulla muuttamaan sellaisiksi tuotteiksi, joilla on kysyntää maailmanmarkkinoilla. Näin saamme vientituloja, joilla voidaan maksaa niin palkat kuin verotkin, joilla suomalaista yhteiskuntaa pyöritetään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Mutta emme saa jättää Kemin kaupunkia yksin niiden infrastruktuuri-investointien kanssa, joita tällaisen megainvestoinnin saaminen Suomeen vaatii. Kemin kaupunki kohottaa tietysti tämän suuren teollisen rakennemuutoksen monella tapaa — ei pelkästään hyvien uutisten muodossa, vaan esimerkiksi paperintuotannon lakkaaminen Veitsiluodossa iskee kaupungin talouteen ja paikallisen aluetalouteen Meri-Lapissa erittäin lujasti. Lisäksi Kemi todella joutuu investoimaan tämän uuden tehtaan vaatimaan infraan: yli 60 miljoonaa euroa, kun lasketaan suorat investoinnit ja erilaiset takaukset. Se on todella suuri satsaus seutukaupungilta siihen, että isänmaan koko iso kuva ja kansantalous olisi kirkkaampi tulevaisuudessa. Tässä mielessä ihmettelen kyllä tässä keskustelussa — tässäkin yhteydessä jälleen — että miksi valtiovallan käsi on niin kovin hidas auttamaan, kun näitä tällaisia investointeja kuitenkin Suomeen tarvittaisiin ja olisi toivottavaa, että muillekin seutukunnille näitä hankkeita saataisiin.

Eli, arvoisa puhemies, tämän vain halusin sanoa, että sinänsä lisätalousarviossa on hyviä asioita, mutta sieltä myös puuttuu aivan olennaisia asioita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Tahdon muistuttaa tässä vaiheessa, että meillä on maskisuositus käytössä tässä salissa. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

16.33 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio ei muuta hallituksen taloudenpidon isoa kuvaa. Pysyvien menojen lisääminen ja velkaantuminen on holtitonta. Vähäisinkään menojen laittaminen tärkeysjärjestykseen ei tunnu olevan tälle hallitukselle mahdollista. Riittäviä rakenteellisia työttömyystoimia hallitus ei myöskään ole pystynyt tekemään, ja näin ollen nyt nähtävä talouskasvu ei voi olla kestäväällä pohjalla, ja tämä on myös useiden asiantuntijoiden näkemys.

Jos katsotaan, mitä isossa kuvassa tarvittaisiin, on niin, että työtä verotetaan Suomessa liian ankarasti. Siksi me kokoomuksessa esitämme työn verotuksen keventämistä. Se loisi kannustavuutta, kannustavuutta työntekoon ja työn vastaanottamiseen, ja loisi myös kaivattua piristystä talouteen — toisi ostovoimaa ihmisille, kun käteen jäisi sekä työstä että palkasta nykyistä enemmän. Tämä on myös läntisen naapurimme Ruotsin malli, missä tätä suuntaa on sosiaalidemokraattien johdolla toteutettu.

Toiseksi maakuntaverolle on sanottava selkeästi ”ei”. Hallituksen linjat tuntuvat olevan tämänkin kannanmuodostuksen suhteen levällään. On äärimmäisen tärkeää, että me emme luo enää yhtään lisäkättä suomalaisten taskuja hamuamaan. Eli maakuntaverolle on sanottava selkeä ”ei”.

Kolmanneksi kotitalousvähennystä on laajennettava. Kotitalousvähennys on hyvä keino luoda työtä, jota ilman kotitalousvähennystä ei teetetäisi, ja toisaalta kotitalousvähennys on myös hyvä keino torjua harmaata taloutta.

Näillä eväillä päästäisiin jo pitkälle verrattuna tähän hallituksen taloudenpidon isoon kuvaan, jossa tosiaan pysyviä menoja lisätään, velkaannutaan holtittomasti, rakenteelliset työttömyystoimet puuttuvat. Se ei ole oikea tie Suomelle, ja kokoomus on esittänyt tähän toisen vaihtoehdon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

16.36 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tänään keskustellaan täällä neljännessä lisätalousarviosta. Varmasti täällä on hyvin paljon sellaisia tärkeitä asioita, mitä pitääkin nyt neljännessä antaa, mutta kun nyt arvelen, että tämä on viimeinen lisätalousarvio tälle vuodelle, niin olen kyllä huolissani siitä, kun juuri luin tässä tämän päivän uutisen, ja täällä sanotaan näin: ”Päivystykseen jonotettu jopa 40 tuntia, teho-osasto täynnä, leikkauksia perutaan ja tavanomaista hoitoa supistetaan viikoiksi — näin korona kurittaa nyt potilaita Espoossa.” Tämä on, kuulkaa, tilanne aika monella paikkakunnalla tällä hetkellä. Nyt olisi kyllä tuiki tärkeää se, että me näitä jonoja pystyttäisiin purkamaan, ja siihen tarvittaisiin nyt kyllä hyvin äkkiä lisäresursseja. Aivan varmasti, jos me pystyttäisiin resursoimaan hoitohenkilöstöä, me pystyttäisiin nimenomaan niitä leikkauksia ja näitä hoitoja jonoista siten antamaan. Mutta sen lisäksi osa potilaistahan ei edes ole vielä jonoissa, kun he käpristelevät ja kipristelevät siellä kotona tautiensa ja oireittensa kanssa, ja siitä syystä me tarvitaan niitä Kela-korvauksien korottamisia nyt juuri tällä hetkellä, vaikka vain väliaikaisesti, jotta me pystyttäisiin estämään se, että taudit pahenevat siellä kotona. Se on sitten entistä vaikeampaa hoitaa, ja se lisää hoitoa, kärsimystä ja myöskin kustannuksia.

Täällä on keskusteltu myöskin verotusoikeudesta ja puolustettu sitä, että näillä hyvinvointialueilla pitäisi olla verotusoikeus. Kyllä varmasti jokainen ymmärtää, että jos meille sinne nyt vielä verotusoikeus tulisi, niin aivan varmasti meidän verot lisääntyisivät, ja siihen meillä ei kyllä ole varaa. Jos me aiotaan pitää tämä kurssi korkealla — nythän on ennustettu, että tämä talouskasvu on vain väliaikaista — ja pitää sitä kasvusuunnassa, niin meidän pitää saada niitä työntekijöitä. Meillä on paljon kohtaanto-ongelmaa, ja siitä syystä meidän pitäisi luoda kannustava sosiaaliturva ja nimenomaan niin, että ainakaan verot eivät veisi niitä rahoja. Kuka enää sen jälkeen lähtee sitten työhön, jos kaikki menee veroihin?

Täällä on käytetty myös hyvä puheenvuoro, jonka edustaja Kemppi käytti veikkausvoittovarojen kompensoinnin puolesta. Olen kyllä ihan samaa mieltä hänen kanssaan, että järjestöjen työtä meidän ei pidä nyt hukata ja nuorisotyö ja myös kulttuuritoimijat ovat [Arto Satonen: Ja liikunta!] — ja monet muut toimijat — veikkausvoittovarojen kurimuksessa, kun ne laskevat, ja nyt olisi tärkeää sitten miettiä ratkaisuja. Parlamentaarinen työ toivotavasti tuo ratkaisun. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, var vänlig.

16.39 Mats Löfström r: Tack, ärade herr talman! Vi diskuterar här svaret från finansutskottet gällande den fjärde tilläggsbudgeten, och här finns många viktiga saker i den fjärde tilläggsbudgeten. Kanske den allra viktigaste är att den ekonomiska återhämtningen har varit starkare än vad vi hade förväntat oss, vilket minskar på statens behov av att ta lån. Också när man ser på den nya omgången av kostnadsstödet som finns här, som har varit väldigt viktig för att stödja företag som har drabbats av coronapandemin, så har alla de pengarna som tidigare budgeterats för stödet inte gått åt, vilket visar på att krisen inte har varit så djup som vi befارade att den skulle bli för kanske ett år sedan.

Men nu sprider sig tyvärr, ärade talman, osäkerheten igen med den nya virusvarianten som har rapporterats från Sydafrika och som sannolikt redan finns i Finland, och tidigare i dag diskuterade vi en förlängning av coronarestriktioner. Av den anledningen är det viktigt att stödet till sjöfarten, till passagerar- och till lastrederier, förlängs, vilket det finns pengar för i den fjärde tilläggsbudgeten. Det finns 23 miljoner euro för att helt enkelt säkerställa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

kritisk transport som behövs för att upprätthålla landets försörjningsberedskap och att exporten och importen av varor, men också nödvändiga persontransporter — inte bara till Åland utan till hela Finland, för Finland är en ö i Europa — ska fungera också när restriktionerna fortsätter och läget tyvärr inte är tillbaka till det normala. Så de här pengarna är alldeles livsviktiga för sjöfarten, sjöarbetsplatserna, men också för landets försörjningsberedskap, och nu gäller det bara för regeringen att också förlänga den förordning som gör att det här stödsystemet kan fortsätta. Pengarna finns, som sagt, budgeterade.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tack. — Ja sitten yhteenveto suomeksi.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon].

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen Anneli, olkaa hyvä.

16.43 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan haluan kahta puheenvuoroa tässä kommentoida.

Ensinnäkin, edustaja Risikko otti puheeksi tämän koronan aiheuttamat yhteiskunnalliset ongelmat ja tähän terveydentilaan liittyvät kysymykset. Me kannamme varmasti kaikki yhdessä huolta siitä, että koronatilanne Suomessa ja koko maailmassa ja Euroopassa on heikentynyt. Ja henkilökohtaisesti toivon koko sydämestäni, että ne ihmiset, jotka eivät ole vielä hakenneet itselleen rokotusta, hakisivat sen rokotuksen, koska se on heille myös suuri terveydellinen turva mutta myös sitten heidän läheisilleen ja myös koko yhteiskunnalle. Nyt se näkyy siinä, että kun rokotuksia ei ole haettu, niin rokottamattomat valitettavasti työllistävät meidän terveydenhuoltoa, ja se on myös epäinhimillistä, jos sanon suoraan, myös näitä työntekijöitä kohtaan, että he joutuvat nyt sitten siellä meidän teho-osastoilla entistä haastavampiin ja kuormittavampiin tilanteisiin.

Mutta sitten myös edustaja Satosen huoleen, joka tuli tästä työvoimapulasta, että se on este meidän tulevaisuuden kasvulle. Olen siitä myös hänen kanssaan samaa mieltä, että työvoimapula on este tulevaisuuden kasvulle, ja tähän tarvitaan muun muassa kohdennettua koulutusta sekä myös osaamisen tason nostoa. Työelämä edellyttää jo tällä hetkellä työntekijältä parempaa perusosaamista. Ilman toisen asteen tutkintoa ei enää työllisty työmarkkinoille, ja tästä syystä hallitus on puuttunut tähän perustavaa laatua olevaan kysymykseen ja toteuttanut oppivelvollisuuden laajentamisen. Ja kuten me tiedämme, niin ennen tätä lainsäädäntöuudistusta meillä noin 15—16 prosenttia ikäluokasta jäi ilman toisen asteen tutkintoa. Se oli heille sitten hyvin vaikea asia, ja se näkyi työelämässä, se näkyi meidän työllisyysasteessa, työttömyysasteessa. Tämän rinnalla hallitus ei puuttunut ainoastaan oppivelvollisuusiän laajentamiseen tai nostamiseen, vaan myös panostettiin varhaiskasvatuksesta alkaen, muun muassa se palautti varhaiskasvatuksen oikeuden kaikille lapsille sekä ryhmäkojoja pienennettiin, asiakasmaksuja pienennettiin, tehtiin sitten... — Tänä päivänä meillä on käsittelyssä täällä kolmiportainen varhaiskasvatukseen oleva tukimuoto, joka mahdollistaa sen, että jo varhaiskasvatusiästä alkaen lasta tuetaan yksilöllisesti hänen oppimiseen ja muuhun tukeen liittyen, sekä perusopetukseen on panostettu, korkeakoulujen aloituspaikkoja on lisätty sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaan on myös panostettu. Tätä kautta ihmisten osaamista ja sen tasoa on voitu nostaa, ja tämä on myös mahdollistanut sen, että heidän on helpompi vastata työelämän osaamisen tarpeisiin. Toivottavasti tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

levaisuudessa nämä rakenteelliset uudistukset ja muutokset vaikuttavat siihen, että entistä useampi työntekijä ja [Puhemies koputtaa] työnantaja löytävät toisensa ja tätä työelämän estettä työvoiman osaavasta saannista voitaisiin sitä kautta helpottaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

16.46 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Käytän nyt vastauspuheenvuoron edustaja Satosen erinomaisesta puheenvuorosta johtuen. — Yksi asia, mikä jäi sosiaaliturvakomitean jäseneltä huomioimatta, on se, että meillä koko ajan kaupungistuminen on lisääntynyt ja meillä palvelualoille on tullut uusia työpaikkoja, ja yksi erityinen syy tämän osa-aikaisen työn tekemisen ja sovitellun päivärahan problematiikkaan on juuri sellainen kuin Satonen kuvasi, mutta asumistuki on yksi sellainen muoto, jonka toivon siellä komiteassa otettavan tosissaan käsittelyyn, koska palvelualojen työnantajan kanssa kun olen keskustellut jo muutama vuosi sitten, niin hän sanoi, että heillä olisi enemmän koko-aikatyötä tarjolla mutta ei ole käsipareja, jotka ottavat sen vastaan; tulotaso ei kuitenkaan riitä niin paljon, että pärjäisi ilman asumistukea. Tämä on semmoinen kannustinloukku, mikä meidän pitää pystyä ratkaisemaan, ja toivotan onnea edustaja Satoselle siinä työssä, että käsittelette ja otatte tämän asian sillä vakavuudella, jolla se kuuluu. En tiedä, kuinka se voidaan ratkaista, mutta se on yksi este sille, että meillä otettaisiin koko-aikatyötä vastaan, että se sosiaalinen etuusjärjestelmä muodostaa sellaisen asian. Toki siihen liittyvät korkeat asumiskustannukset, ja varsinkin täällä pääkaupunkiseudulla on työntekijöitä, jotka jo muutamia vuosia sitten ilmoittivat, että heidän oli pakko muuttaa Helsingistä pois, koska työpaikalle kulkeminen vähän kauempaa on halvempaa kuin asua Helsingissä. Eli oikealla asialla olette.

Korostan myös sitä, että kyllä kannattaa koko ajan peilata sitä tehtyjen työtuntien määrää. Se on se mittari, millä todellakin pystytään huomioimaan, kuinka se työ on jakaantunut ja pystyykö niillä silputuilla pätkätöillä pärjäämään tässä yhteiskunnassa. Kyllä se kuuluu nykyiselle oppositiolle sitten huomauttaa ihan yhtä lailla, jos viime kaudellakin oppositio tämä tikun nokkaan nosti. Ihan aiheellinen huomio.

Me tarvitaan tähän maahan rajusti muutokoulutusta ja sitä, että me autetaan myös työurilla koulutuksen kehittymistä. Sitä työnantajan vastuuta, mistä muutamia vuosia sitten käytiin kiivasta keskustelua, kun lisättiin työnantajan vastuulle tietty koulutusmäärä, olisi nyt hyvä tarkastella, kuinka se toteutui: onko se todellakin edistänyt sen oman ammatillisen osaamisen kehittymistä siellä työpaikoilla, niin että uutta, vaativampaa työtä pystytään ottamaan vastaan? Eli ettei se tullut vain kirjaukseksi, niin että sitten pidetään niin sanottuja koulutuspäiviä, jotka eivät edistä itse asiassa muuta kuin sitä, että tulee se velvoite täyteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.49 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että olen ehkä vaarallisen paljonkin samaa mieltä edustaja Myllykosken kanssa ja myöskin edustaja Kiljusen kanssa — ”vaarallisen paljon” — sillä tietysti on hyvä, jos sosiaaliturvakomitea, jossa kaikki puolueet ovat edustettuna, pystyisi ratkaisemaan näitä asioita, mutta erityisesti tämä asumistuen nostaminen oli erinomainen pointti, ja se kieltämättä on juuri näin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

Itse asiassa me päästään varmaan keskustelemaan tästä asumistuesta sitten lisää, kun käsitellään kokoomuksen vaihtoehtobudjettia, jossa on aikamoinen reformi tähän asumistukseen suunnitteilla. Mutta en malta olla sitä jo nyt tässä mainitsematta, että aivan kuten edustaja Myllykoski sanoi, että se on kannustinloukku sille, että ei aina kannata siirtyä osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön, vaikka se olisi mahdollistakin, niin on myös niin, että silloin, kun toimeentulotuen asumislisän saa kokonaisuudessaan, saattaa olla, että joku vailla työtä oleva voi asua kohtuullisen kalliissakin asunnossa, sellaisessa asunnossa, johon normaalia pienipalkkaista työtä tekevällä yhdellä tai jopa kahdella pienipalkkaisella ei ole yhdesäkään mahdollisuutta. Eli kyllä siellä on ikään kuin tarkistettavaa tällä puolella ihan varmasti. Ja ainahan järjestelmän pitäisi toimia niin, että kokoaikatyötä kannattaa kaikissa tilanteissa ottaa vastaan. Ja tietysti olisi tärkeää, että myös työnantaja sitä kokoaikatyötä sitten tarjoaisi mahdollisimman paljon, että se on tietysti asian toinen puoli, kuinka paljon sitä sitten on tarjolla.

Vielä edustaja Kiljusen puheenvuorosta toteaisin, mitä hän puhui tästä koronakysymyksestä, johon myös edustaja Risikko täällä aiemmin otti kantaa, että siihen on kyllä erittäin helppo yhtyä. Toivon yhtä lailla kuin edustaja Kiljunen, että ne, jotka eivät vielä rokotetta ole ottaneet, sen mahdollisimman pian ottaisivat. Kyllä tämä sen mittaluokan kysymys alkaa nyt olla, että meillä on ihmisiä, joiden leikkauksia joudutaan siirtämään sen takia, että koronan hoito vie niin paljon resursseja. Ja aivan kuten edustaja Kiljunen sanoi, se on myöskin varmasti turhauttavaa ainakin osalle terveydenhoitoalan henkilökuntaa, josta muutenkin on jo huutava pula. Että kyllä tässä kansalaisten vastuuta haluan myös osaltani korostaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

16.52 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Jatkan edustaja Satosta siltä osin, että hän nosti esiin tuon edustaja Anneli Kiljusen puheenvuoron, ja siinä puhuttiin, että osaavaa työvoimaa tulee olla saatavilla ja että hallitus on sitten satsannut tähän oppivelvollisuusiän nostolla. En malta olla näin entisenä ammattikoulun opettajana huomauttamatta siitä, että te olette nostaneet kyllä oppivelvollisuusikää sinne 18 vuoteen, mutta se 18 vuoden ikä ei vielä riitä sen toisen asteen loppuun käymiseen. Kun mainitsitte, että 15—16 prosenttia on aikaisemmin jäänyt ilman toisen asteen tutkintoa, niin voimme toki toivoa, että tämä prosenttimäärä tippuu dramaattisesti siitä. Mutta samalla, jos se tippuu, myöskin sinne koululle tarvitaan huomattavasti lisää resursseja opettajille, että tämä 15—16 prosenttia saadaan ajettua sen oppilaitoksen lävitse.

Itse olen suhtautunut myönteisesti tähän oppivelvollisuusiän nostoon siihen asti, kun puhuttiin, että se kestää toisen asteen loppuun. Mutta koska Suomen lain mukaan 18-vuotias saa itse päättää asioistaan, tämä oli semmoinen asia, joka käänsi minut kielteiselle kannalle tästä oppivelvollisuusiän nostamisesta, koska se on yhteiskunnallemme erittäin kallis projekti, eikä se takaa, että se 15—16 prosenttia tippuu sieltä lähellekään nollaa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

16.55 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäenpään puheenvuoro muistutti minua siitä, mistä minun piti myöskin sanoa omassa puheenvuorossani aikaisemmin nais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 142/2021 vp

tä oppivelvollisuuden pidentämiseen liittyvän lainsäädännön aikaansaamista taloudellisista resurssitarpeista. Nythän on jo näkyvissä se, että se raha, mitä siihen on varattu, ei valitettavasti riitä. Otan esimerkiksi Seinäjoen kaupungin. Meillä lukiokoulutukseen niistä sat-sauksista, mitä jouduttiin tekemään tämän oppivelvollisuuden pidentämisen vuoksi ja sen vuoksi, että tulee maksuttomaksi kaikki kaikille näille, jotka nyt aloittivat tässä siirtymä-vaiheessa tämän maksuttoman toisen asteen, nämä valtionosuudet kattoivat ainoastaan noin puolet. Ja meillä on siellä vielä pohjalla tämä, että koko Suomessa lukiokoulutus on miinus sata miljoonaa, eli sata miljoonaa tarvittaisiin jo perusresursointia, ja sen lisäksi tuli vielä tämä oppivelvollisuuden pidentäminen, jota ei kompensoitu aidosti.

Molemmat ministerit, niin Saramo kuin Andersson, ovat luvanneet, että kompensoi-daan täysimääräisesti, ja olisin kyllä odottanut, että se olisi ollut nimenomaan sitten tässä lisätalousarviossa. Se olisi auttanut myöskin kuntia nyt jaloilleen.

Monet kunnathan ovat toki tehneet koronatukien avulla nyt suhteellisen hyvän tuloksen. Mutta kyllä esimerkiksi Seinäjoen kaupunki, ja monet muut kaupungit, olisi kyllä hyvin kiitollinen siitä, että nämä toisen asteen oppivelvollisuuden pidentämiseen liittyvät resurs-sitarpeet olisi oikeasti kompensoitu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Anneli, ol-kaa hyvä.

16.56 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä oppivelvollisuusiän laajentaminen sinällään kyllä osittain liittyy tähänkin kokonaisuuteen. — Tästä rahoituksesta me olemme varmaan kaikki samaa mieltä siltä osin, että meidän pitää pystyä turvaamaan riittävä rahoitus tämän toisen asteen koulutuksen laajentamisen myötä. Mutta kun olen itse peräänkuu-luttanut tätä selvitystä myös omalla paikkakunnallani ja alueellani siitä, mitenkä tämä ra-hoitus riittää ja miltä se näyttää, niin sanottiin, etteivät ole vielä pystyneet tuomaan fakta-lukuja kokonaisuudessaan siitä, mikä on tämä vaikutus, koska nyt on käyty vasta pari kuu-kautta, kolme kuukautta, läpi. Eliikkä tämä edellyttää pitkäjänteisempää arviointia. Ja ku-ten ministerit ovat luvanneet, kun selvityksiä rahoituksesta saadaan, niin tämä rahoitus sit-ten myös siltä osin tullaan turvaamaan jatkossa, ja tähän minä kyllä luotan hyvin vakaasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

16.57 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Risikon puheenvuorossa kiihotti tämä täysimääräisesti korvaaminen. Ensimmäisen kauden edustajalle on hyvin ihmeellistä se, että tuntuu, että täällä lähes joka kohdassa luvataan korvata täysimääräisesti, mutta to-dellisuus on hyvin toinen, eli hyvin harvoin ne tuntuvat sinne tulevan. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.